

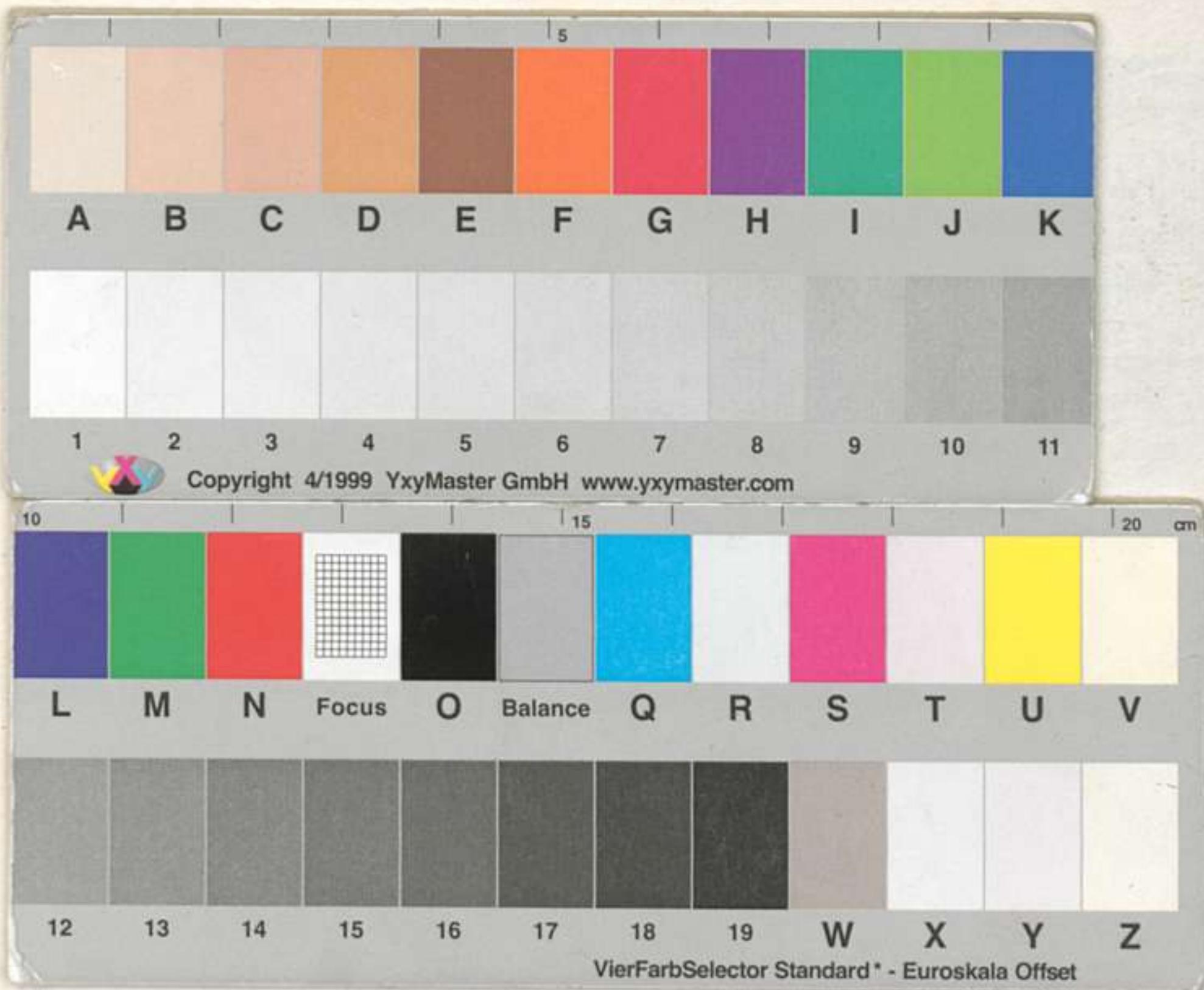
4
Mus. Th.

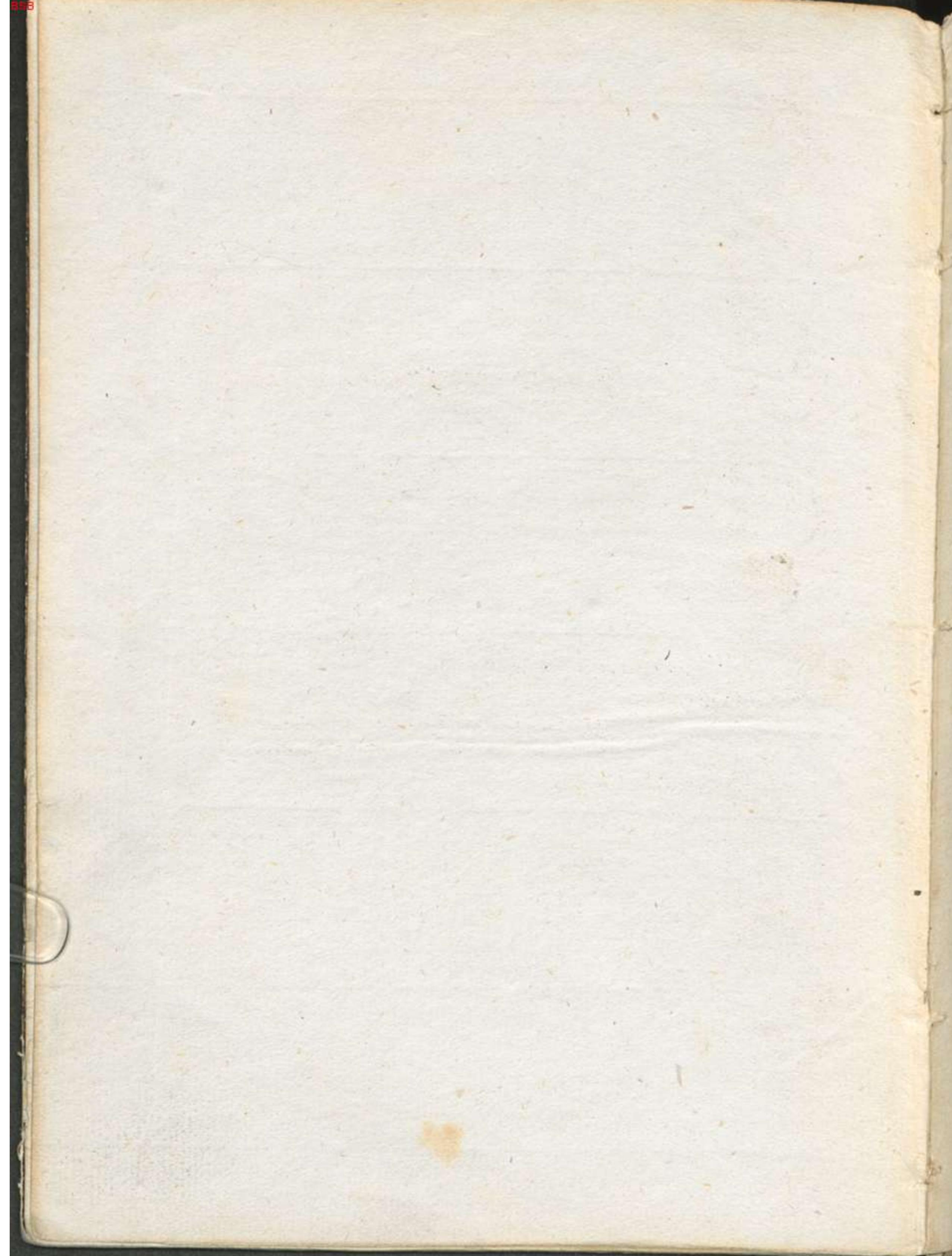
915

Mus theor. 4°

915

Luscinias.

MUSICAE INSTITUTIONES

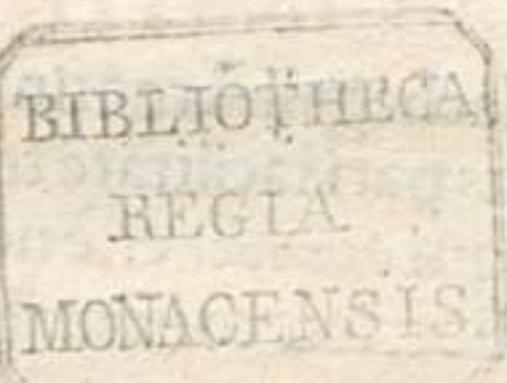
Othmari Nachtgall Argentini a nemine un
quā prius pari facilitate tentatę stu
diosis, qui ἀμούσοι esse nolint nō
mediocriter conducibiles.

N. Gerbelij D.D.D. ad lecto
rem Hexastichion.

Si tibi prædulces unquā placuere Camœne
Si lyra, si citharæ te rapuere soni,
Si petis Amphiō fieri, utel Thraci' Orpheus
Si te musarum non pudet esse educem
Non graue prædocti tibi sit legisse libellum
Othmari, tenet has quas memoramus opes

Σοφία μόνη τῶν κτκμ. Ἰωρ αθάνατος

Ioannes Knoblouch notis æreis
excepit Argentoraci.

Digitized by Google

OTHMARVS NACHTGALL AR
gētinus, charissimis amicis Symphoriano
Pollio, & Ioanni Rudolphingio
maioris templi Argentineñ. vis
carijs, S. P. D.

Ogatus aliquoties ab amicis, ut musicas
institutiones, quas olim in frequēti Vie-
nensis Academię auditorio, p fessus sum,
hic in natali solo æreis notis excibri cura-
rem, quo studiofa iuuentus hanc disciplinam tanquā
aliarum omniū altricem & ornamentum, studiorum
suorū supellectili adiijceret, diu ut id agerem', non sup-
petebat ocium. At ubi iam paululum a laborū mole
respirasse, uotoq; multorum fecisse satis, uos in
primis oppido quam idonei estis uisi, quibus id nego-
cij tribuerem, ut me alioqui beneficijs uestris multifa-
riam adiutum, nūcubi maxime opus est, a scolorum
turba, qui uniuersæ rei musicæ male uolunt, uestra in-
dustria uindicaretis. Melius enim huius operis & in-
stituti gnaros ego delegerim patronos, quam princi-
pes quoilibet, quum ingenio facile tuleris suppetias
artibus, armis uero, quibus hi nō nihil possunt, haud
quaquā. Habebo igitur in uobis (dum modo non de-
tre ceteris operam) ingenuos Mæcenates, musicū plaz-
ne insignem Symphorianum, Rudolphingium dein
de μουσικότατον. Sic em hunc appellat doctorū hominū
huius ætatis delitiæ ERASMVS Roterodamus
in epistola quadam, quam ad sodalitatem literariam
Argentineñ. dedit, in qua & mei (qui nihil sum) a nice
magis meminit quā uere. Porro quod ad Rudolphin-
giūm pertinet, apte profecto quadrat, nec quenquā

a ij

ingenias, qui tali preconio unquam habitus sit dignis,
or, penes quem rei musicæ summa est, atq; maiestas.
Huc accedit morum integritas & politiorum literarū
cultus, ut nescias, an plus ipse honestamenti contule-
rit musicę, uel ab ea acceperit. Nam fuisse olim in sum-
mo precio musicos, satis iam liquet ex Homericō illo
carmine

Γάστι γαρ ἀνθρώποισι τὸ πικθονίοισι μάρτυρι
τιμῆς ἔμμοι τεστον οὐχὶ μάρτυρις ὄσαντες ἔργα σφέας Odyssee
Οἴμας μουστὴδιδαξε, φίλησε δὲ φύλωρ μάρτυρι

Cantores cunctis sunt terrigenis uenerandí
Præstantes, musis nāq; hi didicere magistris
Quos sibi prædignos faciunt quoq; semper amicos.

Vnde & nihil eruditū habebatur apud priscos sine
musica, adeo ut in proverbiū usq; Græcorum abie-
rit teste Fabio, Indoctos a musis atq; gratijs abesse. Et
ne quis arbitretur uiros parū alioqui laudatos in musi-
ca excelluisse, ut David regē, et alios taceā, RODOL-
PHVM AGRICOLA M pferre libuit, Germaniq;
sue Politianū, aut siqd etas superior habuit in utrāq;
lingua tersius atq; nobilius. Huius inquā uiri non fu-
it in hac nostra disciplina quam in literis laus minor.

Plato deniq; μουσους istos (musicæ osores dico) a rep-
bene instituta tanquā perniciosam quandam pestem
prosuls eliminandos censuit, neq; id ab re, quādoqui
dem inquit, discors illa animi habitudo, quæ musicæ
concordiam non admittit, nunquā satis idonea exti-
terit ad reipub. conseruandam unionem, quum nil ali-
ud sit respub. quā ex summis, medijs, & infimis ordi-
nibus (ut Scipio tradidit) unicus quidam consensus;

Aug. de ci. & quę harmonia a musicis dicit in cantu, eam esse ait
lib. iij. c. xxii in civitate concordia. Ceterum non nihil momēti ha-

bere musicam ad componēdos in repub. seditionum tumultus, edocuit Terpander Lesbius cantor, qui cōsulto oraculo, ad Lacedæmonios tunc seditiosos missus, canendo sic illorum deliniuit animos, ut deposita inter se similitate, protinus in concordia ciues sint redacti. Nec minus creditū est (quādo non mediocrem cōstat esse cōfinitatē animorū & corporū) musicā plegis mederi morbis. Sanguinē certe Vlyssis ab apropulnērati Homerus carmine constitisse cōmemorat.

Ἐπὶ ἀοιδῇ δὲ μακελαινῷ, Εὐχεθορ Odyssæ r
Cœperat hinc ater cantu considere sanguis

Vt interim sileam Græcorum exercitium cantu pestilentia, qua impense laborabat, olim fuisse leuatum, teste eodem Poeta,

Οἱ δὲ παιημέριοι μολπῇ θεῷ γίλασκοντο
Καλὸρ ἄφεντες παιήσοντα κόροι ἀχαιῶρ Iliados α
Μέλποντες ἐκάεργοι, δὲ φρένα τέρπεται οὐκούσωρ

Placabant iuvenes Argivū carmine Phœbūm
Et totis resonant pulchrum Pæana diebus
Mittentemq; procul laudant iacula, Ille sonoras
Accepit placido, lætatus pectore uoces.

Nullum proinde est ad tolerandos labores corporis, remedium musica efficacius, uel Marone teste, Sic enim scribit ille,

Interea longum cantu solata labore,
Arguto coniunx, percurrit pectine telas. i. Geor.
Quid referā nebulas & teturum caliginem? Sollicitudinē inquam & erumnas blando concentu ueluti clariſſimis Phœbī radīs dispergi: nā id compertū habēs
Achilles quium a Chirone adhuc adulescens in musica fuisset nō uulgariter institutus, acerbe ferens se ab Agamemnonē contemptui habitum, ad musicam cō-

**fugit tannquam unicum anxietatis remediū. Quæsi-
tum enim a legatis Græcorę inquit Homerus.**

Τόρ δ' ἔνερον φρένα περπόλυνον φόρμωνι λιγέῃ
καλῆς λαυδαλαίης, επὶ δὲ γύρε Θυγάτερ
τὴν ἄρεταν τὸν ἐνάρων πτόλινον θετίων Θεού λέσσας
τὴν δύε θυμόν μὲν περπερόν, οὐδὲ δὲ ἄρα κλέας οὐδὲ γῶν

Iliados 1

**Mulcentem inueniunt cithara mentem sibi dulci
Argentum insignem quam passim nexibus ornat
Hanc tulit euersis inter spolia optima Thebis
Hac oblectabat animū, cantuq; uirorum
Fortia gesta refert**

Sed quium musicæ laudibus diutius immoror, ipse
mihi nō temperans, uereor ne me lector arguat, plus
satis mea mirari studia, Deinde (nisi me fallat opinio)
non tam ullos uideas ad hanc disciplinam moueri, at
trectādam meo hortatu, quā rei ipsius dignitate! At
ego p̄spicuum nō habeo, quid magis deceat uirum chri-
stianum, quam in dei præconio exercitari, quod cœli-
tes dies nō silent, nec noctes, Ioannes pontifex, xxij.
in quadam sanctione, quę incipit, Docta. Cōsonatiæ
(inquit) auditum demulcent, deuotionem prouocat,
& psallentium deo animos torpere non sinunt. Desy-
derat hanc disciplinam in oratore perfecte Fabius in
stitutionum suarum libro primo, Aristoteles in octa-
uo Politicon adulescentes in ea iubet facere periculū,
quod & Comicus sentire uidetur quum inquit in lite-
ris, in musicis, in palestra liberalia nimis significās
studia. Postremo ex mea quidem sententia quum ne-
dum honestum sit hoc studium, sed & uoluptatē quā-
dam secum adferat, ad quam alioqui mirum immodū
natura propensi sumus, Nihil rerum omnium salubris
us coit, quam si iucundum coniunxeris honesto, sicut

contra nihil fœdius ea est uoluptate, quæ cum honestate nihil habet commercij, Isocratis hic libuit subscribere uerba, quæ nobis preclarum ferunt suffragium,
τέρτιος δὲ συντάκτω μετ' ἄριστον, οὐεν δὲ τούτου κάμισον, Va
lete amici charissimi, uestroq; Othmaro ut amini pro
uoto, Argentine ad Noñ. Augusti, Anno quintodes
cimo supra sesquimillesimum.

DE VOCE EIUS VARIETATI, ATQVE ACCIDENTIIS.

Quum omnis musicæ ratio circa uocalem numerū ueretur, consentaneum fuerit, a uoce tanquam huius nostri instituti fonte, atque uniuersitate fundamenta facere. Est autem vox ex Platonis sententia, teste Geilio, percussio quædam aeris, adeo uehementis, ut fiat audibilis, unde ἀπὸ τοῦ Βοᾶ, quod est clamo, quidā vox, cem deductam uolunt. Et licet harmonica non careat ratione, eodem iugiter obstrepēs tenore unisonus, tamen quia sine ulla inæqualitate, perpetua similitudine simplex est, audiri nō potest citra fastidium, quum nihil admodum appareat iucundum, quod non idem sit & uarium. De qua re uel Lucianus perspicuam fidem fecerit. Ita enim ille scriptū reliquit in Chirone, τὸ γῆρας ἡδὺ ἔρωγε ποικίλορ τί Κρόνος ἀπλοῦν ἔγονυ μου τῖναι. Ius
cundum quidem ego id esse arbitror, quod uariū est,
& minime simplex. Ac post pusillū, oī γαρ δὴ τοῦ αὐτῷ
αἱ, αἱλαὶ μὴ δὴ τοῦ μεταχεῖρον θλόρη περπνέρη λῶ. Nō cīm qđ
ppetuo idē est, sed uicibus quibusdā uariatū delecta,
bile fuerit. Perbelle igitur luxuriare uidetur hæc nos
stra disciplina septem disparibus uocibus ad instar se
ptē cœli orbiū, quas scalarum loco quoq; pgas ha-

bet, siue in sublime, siue in infima'. Nam his iuis tædiū
amolimur, semper consistentis unisoni. Octava autē
uox diapason, sono quidem diuersa est a prima, cæteris
rum utrobiq; concors est parilitas, ad quod respexis-
se uidetur Vergilius, qui ut nullius fere discipline, ita
neq; musicæ ignarus fuit. Nam de Orpheo modulan-
te sic scribit,

Nec non treicius longa cum ueste sacerdos Aenei.
Obloquitur numeris septē discrimina uocū vi.

Posterior proinde ætas sex duntaxat ufa est uocis
bus, quarum hæc sunt nomina, ut, re, mi, fa, sol, la,
egbus geminas Guido musicus b molli (ut ipsius utar
uocabulis) cantui adcommodat, ut & fa, Binas bdu-
rali, mi & la, ac duas naturali, re & sol. Deniq; triplici
ordine illas intra spaciū diapente, & bis diapason cō-
plexus est, quarum initium pueri summitatī pollicis,
docentibus magistris attribuebant, acrelīquæ dein-
ceps dīgorum iuncturę singulas recipiebant. Vnde
& canendi per longas ambages coniecturam quandā
uenabantur. Sed quid hiberis nenīs diutius immo-
ror: quando ad ea docenda, quæ cognitu facilia sunt,
& ad recte canendum longe utilissima mihi sit prope-
randum. Voci accidunt duo, intensio & remissio. In-
tensio est qua ualide admodum atq; potenter uox eri-
gitur. Remissio est lenta ac molliuscula uoculationis
depressio. Remissio sola fit inter mi & fa, at inter reliq;
quas intensio.

DE SONO ET EIVS DIVISIONE

Sonus est harmonica qualitas, qua uox a uoce situ
distinguit. Soni sunt quatuor, grauis, medius, acutus

excellens. Græci fermē eiusdem significationis uocā
bula illis indidere ὑπάτη, μέση, υεατη, καὶ ὑπέρβολη. Grauis
sonus urgente rerum natura, infimū locum occupat,
sequentē medius, tertium acutus, & summū excellēs.

DE CLAVIBVS.

Clavis est uocis formandæ index, linea adhærens,
aut linearum interuallo. Græci singulas suo appellat
nomine, uerū hac nostra etate, septem prima in hunc
usum literarum nobis famulantur elementa, quæter
repetita, tanta ministrant uocum receptacula, ut etiā
bis diapason iuxta parœmiam sua intercedine sus
perent. Cohors igitur illa in triplicem ordinem dige
sta, figura primum, deinde situ, postremo etiam dono
in signi quadam uarietate exuberat. Nam quod sadū
guram pertinet elementi, Inferior ille primus, grandi
usculis est literis cōspicuus, secundus pusillis uisitetur,
& tertius sese ingeminat. Succedit post hæc loci dis
crimen, quādoquidem linea accumbens clavis, aliam
eiusdem sortis cognatā sibi quadam similitudine non
habet in linea, sed in linearum interuallo. Ad hæc so
nus discretas reddit claves, quū infimis uoculatio sit
crassior, medijs ac supremis tenuis ac excellēs magis,
reliquū fuerit, ut minimo negocio clavis quæq; pecu
liare sibi nomen uendicet. Quis enim ambigit, si de A
maiuscule forte fortuna mentio inciderit primi ordi
nis primam clavem significari: quam & ipsam A gra
uem a sono non minus recte dixeris. Septa est proin
de illa lineis, nullam prorsus cōtingens, ut a pusillum
quo quum sibi intercedit cognatio, discretū a se red
dat, quod linea undequaq; est innixum. Accessit au
tem huic trifariam, digesto ordini g, Græcum, ne gnu
illum careret hypodiapason, quo & f pusillum, uno
omniū cōsensu, uniuersus musicorum cœtus iam no

Iuit deſtitui, unde factum eſt, ut diaboli clauibus, ſeriem illam modo auctam, cernas. Et hæc quidem, quæ diximus, ſequens clarius oſtendit typus.

Typus clavium,

Tertiū ordo Excel- lentiū et Gemi- natiꝝ	gg ff ee dd cc bb aa
Secundus ordo Acitariꝝ et Pufil- larum,	g f e d c b a
Primus ordo Gra- niūm et Manūs- culatiꝝ,	G F E D C B A Γ Ω

DE MODIS MVSICÆ.

Modus eſt uocum inter ſe ab utroq; earum termino ſumptum inter uallum ſive diſtantia. Primum nō recte

Dixeris modum, quē ab eodem semper tenore sonus
unisonum uocant, eo quod uocum in eodem loco cō-
sistenter nullum sit proportio, nullaue ex disparitate
collecta habitudo. Secundus dicitur εμίτονος, siue ut
alij uocant) semitonius, qui modus est tenuis & remis-
sa distantia, quam solum inter fa & mi comperias, ut
in capite de uoce superius differuimus. Tertius mo-
dus his succedit τόνος, Tonus intensus motus in pro-
ximā secundam, Verbi gratia, de ut in re, de re in mi.
Quartus modus διάπερασθη in quartā fit ex duobus
tonis resultans & semitonio. Διάπεντη quintus modus
in quintam salit ex tribus natus tonis & uno semito-
nio. Sextus modus διάπασθη octo gradibus vocū dis-
stantiū proportio, quinq; recipit tonos & duo semis-
tonia, quo loco admonendū subit duo illa semitonia,
tonum ex æquo non perficere, nam quum tonus se-
quioctauam constituat proportionē, perspicuum est
haudquaquam ipsum in æquales resolui posse partes.
Verum de hoc plura tractat Bœotius, nec nobis hic
uacat de ea re loqui plenius, qui praxim musices docē-
dam sumpsimus, non theoreticam. Ad hæc diatessaron
non admittere semitonius, nisi quispiā quasi data opē-
ra concinnitatē tentet adimere harmoniæ, quæ in hac
disciplina præcipue defyderat. Nā tritonī qui semito-
nio plus habet λιτέρασθη & itē semitonio minus διά-
πεντη in musica bene instituta, nullę prorsus sunt par-
tes. Lædit enim ille, ac oīno uitiat Symphoniam, atq;
hi quidē sex modi, quos iam enumerauimus, simpli-
ces sunt, & per mutuam quandam syntaxim coeunt.
Quid enim aliud est ditonus, quā duo tonis quid ue-
ro semiditonius, nisi tono adiectum semitonius, quod
& in alijs non dissimili modo usu uenit, ideoq; e pari
coniectura pendere illorum iudiciū crediderim, qua-
les sunt tonus cum diapente, tonus cum diapason, &

prioribus quadam cognatione affines.

DE TONIS.

Quemadmodum ignominiosum est uero ciuili eius inquam forte inciderit, ignorare naturā actionis, Ita neutiquā fuerit inculpatus musicus, qui musam non adhibuerit ad perpendiculum, quod fieret, si cantionis tonum animo pensitaret. Est autem tonus natura quædam harmonica cōcentus, cuius ratio ex eius fine & motu hincinde colligit. Toni priscis erat quatuor, Aeolius simplex, Lydius querulus, Phrygius religiosus, & Dorius bellicosus. Quadrifariā enim quæque sibi cantilenæ finem constituunt, puta his solum uocibus, re, mi, fa, sol. Posteritas uero locupletandi cōcentus st, uidiosa cuilibet ex his quatuor quos *αυτέντρες*, id est clamatos uocant πλαγιόπ quendā, id est obliquū addiditunde octo emerserunt tonibinis quibuslibet unā uocem finalem occupātibus. Re igitur uoci duo obuenerūt toni, quibus illa terminus esset primus & secundus Mi uoci tertius & quartus. Fa quintus & sextus. Sol septimus & octauus. Nec multū habet momenti, quæ clavis carminī finem imponat, dummodo uocis extremæ habeat rationem, quæ si refuerit, insinquantur iam scio primi aut secundi ipsum imitari normam, de cæteris pari relicta censura, hoc tamen libuit obiter commemorare, quod plerumq; in quatuor illis clavis, D E F G finis quæritur, unde & finiales dicuntur, succedit illis a b c, qui affinales uocantur. Sed nunc de his sati superque de tonorum sedibus cognoscere opportunit̄ erat, explicauimus, Exigit nunc locus, ut autentus a plagio quibus sitconiereturis discernendus, aperiamus, autentos autem eos dicimus, qui numerum constituant imparem, primū

videlicet tertium, quintum & septimum, hi $\alpha\eta\tau\pi\beta$,
hoc est a uociferando nomen fortiti, in sublime frequē-
tius se erigunt. Quippe qui crebro diapason supra fi-
nalem uocem contingunt, infra eam nec ditonū quic-
dem. Quo contra Plagiū numero cōstantes pari, qua-
les sunt secundus, quartus, sextus & octauus $\alpha\eta\tau\pi\beta$
 $\pi\lambda\alpha\gamma\alpha\zeta\phi\mu$, id est obliquo motu diapason cum ditono,
partim supra uocem extremam, partim infra perfici-
unt. Proinde ut res clarior fiat exemplo, faciamus pe-
riculum de uulgato cantu, quo sacra inchoātur, Gau-
deamus omnes in domino. Nam is quoniā in re uoce
expirat, pro comperto habeo primi hūc esse tonī aut
secundi, reliquum est, si supra finalem uocem longius
ueretur aut infra contemblemur, plane perspicuum
est protinus exorsum hunc in sublimia uolare supra
finalem per diapente & ditonum, atque sub eam per
tonum semel duntaxat descendere, quæ res indubie
indicit ad autentorum classem eiusmodi cantum per-
tinere, quapropter recte hūc primi tonī dixeris. Rur-
sus cātio illa, quæ integerrimæ dei genitricis orditur
mysteria. Salve sancta parens inquam quū in eadem
uoce occidat, qua gaudemus, plagiōrum constringi-
tur lege, eo qnod ab hypodiates saron finalis uocis su-
mat initia, inde contenta ditonū complesse, lente con-
surgens, æqua ferme ab extrema uoce spaciā motus,
ultra citroq; complectitur, cantus secundi nimirū to-
ni. Cæterum extant peculiaria quædam cuiusq; toni
ex motu dephēsa indicia. Pergratum enim est primo
salire in quintam per re la. Secundo in tertiam per re
fa. Tertio in sextam per mi fa. Quarto in quartā per
mia. Quinto in quintam per fa fa. Sexto in tertiam
per fa la, Septimo in quintam per ut sol, & Octauo in
quartam per ut fa. Et hæc quidem sufficere arbitror
ad toni exactam habendam cognitionem.

DE TONORVM TENORIBVS.

Est præterea tono suis cuiq; tenor, qui pauculis quibusdam uoculis circumscribitur, a tenedo sic dictus eo quod cantus incepti harmoniam incorruptam cōtineat, quod genus est psalmorum concentus, quorum quidam ex sacro euāgelio deprompti sunt, qui & maiores appellant, quales sunt, Benedictus dominus deus israel, Magnificat, & Nūc dimittis. Alij a regio poetæ Dauid credunt editi, & uocant mīores. Hi omnes dum sub legitimo toni tenore resonant, ubi ad finem uentum est, iam tenor id agit, ut minimo negocio cœptam ante psalmū cantionē, quam & Græco uocabutio ἀντιφώνη uocant, in genuina harmonia absoluas. Primi igitur toni tenor in epidiapente incipit a finali, & hanc uocum seriem cōpleteatur la la sol fa sol la sol. Secundus in in epihemiditonō hoc ordine intona t fa fa ut re. Tertius in epidiapente iuncto hemitonio, fa fa re fa re ut. Quartus in epidiateffaron re ut re fa sol mi. Quintus in epiditono, sol sol fa la sol mi. Sextus in epiditono, la la fa sol la sol fa. Septimus in epidiapente, sol sol la fa mire. Octauus in epidiateffaron fa fa mi fa re ut. Et hæc de fine quidē simpliciter dicta sunt, porro quod ad principia pertinet. Primus & sextus plærūq; æqualiter ordinuntur. Secundo confinis est ab initio octauus, at reliquis suis cuiq; mos est, tātaq; passim in hacre obruit uarietas, ut quide hoc connectur præscribere, plane luserit operā. Nam (ut obister & hoc semel dicā) Cœnobitis sicut uniuersim cū alijs mortalibus dissidet uita, ita & prorsus nobiscum discors est cōcentus. Sed illis forte sua plus placent, si fuerint tortuosa & parum cōcinna. Tenores certe tonorū fere uicatim uariari constat, deniq; chaos quodam cōfusum ingerunt differentiæ, quas a cantilena, rum initij rationē sumere compertū est. Ad hæc cīndi

unis illis ac dome sticis peregrinū quendam & exoti
cem adiungunt, qui psalmi In exitu israel sit peculia
ris. Verū singula hæc persequi quū plurimum afferat
negocii, ad artificiū plane cōfert nihil, nā quis (nisi ali
enus a philosophiæ studijs) arti subiecerit, quod gene
ratim ad unū quoddam contrahi nequeat. Admonu
isse tamē uolui eos qui musici futuri sunt, ne male au
diant ^{ov} λύρας, ut Polypum quendā agant, imitādo
eos, quibus cū illis est consuetudo, omnino optimum
quenquā, nec dedignerūt clarissimū ecclesiæ Christia
næ doctorē Augustinū sequi, qui adeo prop̄sus erat
ad studia, ut ab anniculo puero discere ea quæ opus
essent nō erubesceret. Deniq; scribens ad Ianuarium
Ad quācūq; inquit forte ecclesiam ueneris eius morē
serua, si cuiquā nō uis esse scandalum, nec quēq; tibi.

EPITOME TOTIVS REI MVSICÆ.

Res exigit, ut posteaquā concisim ea quæ huic no
stro instituto congruere uidebant, explanauimus, iā
ad docendū generatim quo nā modo ipsa usui futura
sint, accingamur, quādoqdē in eare huius negotijs sū
mā plane sitam esse auguramur. Prīmū sane quod in
musico desyderamus, est, ut ad claves quæ in librīs cā
tiōibus præferunt, animū tanquā ad scopon intēdat,
asuescat proinde eas quæ signatæ non sunt, harū in
teruallo certa coniectura deprehēdere. Verbi gratia,
cclavis plærūq; in cantus exordio uisitūr, ab hac non
fuerit operosum, si scansim in secundū linearum pers
gas interuallum, coniçere cuius illud clavis existat re
ceptaculum, hac uia, proximū interuallū a c, est d, se
quēs linea e, sequēs interuallū f, pari negocio fiet in re
liquis. Sunt autē quinq; quas offendimus cōscriptas
in librīs, r. f, uel eius loco. ⁊ c. g. & dd. Cōsequēs fue
rit in omni cantu fauocē inquirere, & ab eadē per lineo

as & linearū intercapedines facta supputatiōe, donec
clauē optatā cōtingas, uocē quā illic resones assequi.
Fa igit̄ uocē habet om̄is cantio in clauib⁹, quæ f̄ lite
rā gestant, unde & maioribus nostris easdē coloreru/
bro quasi purpura quadā insignire mos fuit, quē ad
modū uidere licet, fere in omnibus codicibus supiore
ætate cōscriptis. Est præterea fa peculiare quinto &
sextō tonis in clauib⁹, quæ b̄ literā cōtinent, quā &
ipsam in libris aliquādo uidimus prominere tāq; mī
nime uulgarē. Reliqui uero toni p̄priū nacti sunt fa
in clauib⁹, quę cliterā gerūt. Est quādo nechī quidē
toni fa in b̄ respūunt, quū fa qđ illis est, p̄priū in c, uni
co etiādum gradu nō cōtingūt, exēplo est initū cōcē
tus illi⁹ de sanctissima dei genitrice Salve regina. Hoc
tamē crebrius usū uenire in primo tono & secūdo ad
monuisse uelim, nā si id passim in alijs pariter fiat, nō
mediocriter uitiari harmoniā cōstat. Cæterū si cantū
quēpiā uolueris artificiose resonare, cōsyderes opor/
tet in primis eius motū a prima cātus nota, qui si fiat
in sublime, cōtēpleris ubi nā sup̄ eadē, fa uocē repias,
qua habita, inde deducta supputatiōe, primæ illi no/
tæ uocem ministrabis, inde ubi carminis motus, te ad
huiusmodi fa traduxerit, uide si ultra duos gradus de
nuo tibi trāseundū sit, tunc enim dūmodo reuox ob/
ueniat ex supputatione, recte post fa redixeris, sin ut
emerserit, post fa sol, & post sol redicēdū est. Verū ut
hæc syncerius liqueāt, duo proponā exēpla. Primū in
cātico. Salve sancta parens, cuius primæ notę uocem
exhibet fa, qđ est in C. Duobus em̄ gradibus suppu/
tatis, eueniet re, inde post fa, p̄spiciendū est ad sequēs
fa, puta in F. Vnde ex calculis ea quæ sequit̄ nota, re
uocē sortiet̄. Hoc em̄ ordine se uoces cōsequunt̄. Re
fa re fa re. Alterū exēplū sit, Gaudeamus oēs in dñō,
in quo cōcētu primæ notæ quæ in C cōtinet̄, ut uox

euēniet, deducta supputatiōe a fa, quod est in F, inde
quoniā in altū cātus erigīt, a secūdo fa qđ in cōsistit,
re, pueniet, quādoquidē post fa ut obtigerat a fa supe-
riori. Ista nāq; est uocū series, ut rerere fa re. At cōtra
si descēdat cātus, ubi post fa la euēniet, adhibito calcu-
lo, haud absurde la dixeris, sin uox quædā sit media,
ea erit mi, mox uoce la hanc sequente. Videor autem
inhacre musices studiosis gratificari, si totius negocij
uniuersitatē duobus typis expressero.

Typus vocalationis quinti et sexti toni

	fa	sol	fa	
dd	mi		mi	
	re		la	
b	sol		sol	
	fa		fa	
	mi		la	
g	re		sol	
	fa		fa	
	mi		mi	
	re		la	
c	sol		sol	
b	fa		fa	
	mi		la	
	re		sol	
x	fa		fa	
	mi		mi	
	re		la	
b	sol		sol	
	fa		fa	
	mi		mi	
F	re		re	
	ut		ut	

Typus voculationis aliorum sex tonorum,

	sol	
	fa	fa
	mi	la
do	re	sol
	fa	fa
	mi	mi
	re	la
g	sol	sol
	fa	fa
	mi	la
	re	sol
c	fa	fa
	mi	mi
	re	la
	sol	sol
f	fa	fa
	mi	la
	re	sol
	fa	fa
	mi	mi
	re	re
F	ut	ut

AD LECTOREM.

Hab'es lector studiose quibus uis ad musicen, uocalem profecto disciplinam, & minime mutam tibi adiutum pares. Noueris autem quedam' consulto a' me in hoc opere esse obmissa, quæ scire conueniet, eū qui cōcentum ex pluribus partibus compositum absolueret, illum dico qui poetarē carmina prope modū

imitat̄ imparib⁹ quib⁹ sđā modulis sonorū, cuius
nos qđā doc⁹ sub Bolfgango Grefingerō, | qui modo
apud Vienenses Austriacos agit, haud pœnitēdo præ
ceptore, & alijs quib⁹ dam bonam partē cōtigimus,
de quo & in posterum deo auspice, tāto felicius insti
tutiones trademus, quanto facilius est bonum se præ
stare militem qđ ducem, dummodo hæc exigua bonis
placuisse cognouero. Nam quicquid hic offendis me
um est inuentum, & meo marte elaboratum, ne plæ
sicq; eruditiorū mouſiū detrectent, ac a laborum mo
le, quam ueteres ingerebant præceptores, deterrean
tur. Nam hi manibus gesticulando, & passim in digi
tis, nescio quid anxius atque curiosius inquirēdo, mi
mos se potius præstabāt auditoribus, qđ musicos. Ve
rum nemo nobis hanc prætentauit uiam. Vnde si la
psi fuerimus, eo magis meremur ueniam, quum idē
clarissimis etiam quib⁹ in re Theologica usu uene
rit, ut Adamantino Origeni & Firmiano Lactantio.
Vale, Argētoraci Noñ. Augsti. Anno salutis, quin
todecimo supra sesquimillesimum,

